

frågor för dagen

Red: E. Husmark och Y. Karlsson

Färre dödsstraff

Medan dödsstraffet för brott som mord håller på att minska märks en tendens att införa detta straff för ekonomiska och politiska förbrytelser, visar en nyligen publicerad FN-undersökning utförd av professor Norval Morris vid Chicagouniversitetet. Men inte endast antalet utdömda dödsstraff minskar — det förekommer också alltmer ofta att dödsdomar inte verkställs.

Under de fem år som undersökts har dödsstraffet totalt eller för vissa brott avskaffats i åtskilliga länder — men också införts i sex stater. Delaware har återinfört det — det var avskaffat 1958—1961 — och i de övriga staterna gäller införandet av dödsstraff i flera fall ekonomiska och politiska brott.

I de undersökta 60 länderna utdömdes de fem åren 2 066 dödsstraff. Hälften av de dömda avrättades inte. Offentliga avrättningar är nästan överallt avskaffade men finns kvar i t.ex. Chile, Iran och Laos.

FN-rapporten avlivar också påståendena om att dödsstraffet har en avskräckande effekt som kan märkas i brottsstatistiken. Man har särskilt granskat mordfrekvensen i länder, där dödsstraff avskaffats eller införts. I intet fall har förändringen kunnat avläsas

i ökad eller minskad mordfrekvens. Mordfrekvensen har stadigt minskat i länder som tidigare avskaffat dödsstraffet, t.ex. i de nordiska länderna. I Storbritannien fann man att egendomsbrotten snarare minskade än ökade när dödsstraffet avskaffades för dem.

Sverige är bland de länder som agerat i FN för att minska dödsstraffen. Bl.a. uppmanas medlemsländerna att se till att dösdömda får möjligheter att överklaga till högsta instans eller söka nåd. Avrättningar bör inte verkställas förrän tidigast sex månader efter domen och FN hållas underrättad om utvecklingen.

172 milj. i socialhjälp

7,4 procent av de 149 173 familjer eller enskilda som fick socialhjälp förra året var utlänningar. Andelen var minst på landsbygden och störst i de tre största städerna, särskilt i Malmö (13,4 procent).

Som ett hjälpfall registreras i statistiken en familj, även om flera medlemmar fått hjälp och oavsett om det skett en eller flera gånger. Å andra sidan noteras samtliga medlemmar i en familj, där någon fått hjälp, som hjälptagare.

Antalet hjälpfall i Sverige ökade förra året med 9,3 procent till 149 173, antalet hjälptagare med 8,3 procent till 298 311. Ensamma utan barn dominerar bland hjälpfallen. 18 841 ensamma kvinnor med barn fick hjälp mot endast 589 ensamma män med barn.

Procentuellt sett ökar hjälpfallen kraftigast bland ensamma män utan barn — om man bortser från gruppen ensamma män med barn, där en ökning på 106 på grund av ursprungssiffrans li-

tenhet ger en ökning på 21,9 procent!

Hjälpfallen ökar snabbast i städerna, 11,6 procent förra året mot 5,6 procent på landsbygden. 3,3 procent av folket på landet är hjälptagare mot 4,3 i städerna.

Socialhjälpens nominella värde ökar kraftigt. 1965 var det 144,8 miljoner, 1966 172 miljoner. Dubbelt så mycket utdelas i städerna som på landsbygden. 127,3 miljoner gick förra året till hjälp till uppehållet, 20,9 miljoner till vård på sjukvårdsinrättning och 23,8 miljoner utgick i annan form.

Sjukförsäkringsnytt

Återbäringen från försäkringskassorna höjdes vid årsskiftet enligt regeringsbeslut. Nuvarande arvodesbelopp, som återbäringen räknas på, höjs från 7—35 kr till 10—60 kr och dessutom höjs ersättningen vid sjukgymnastik. Även läkartaxorna höjdes dock vid årsskiftet.

Läkemedelsförmånerna inom sjukförsäkringen förbättras. Karensbeloppet höjs till fem kronor och den del av medicinpriset som ligger över 25 kr rabatteras helt. 15 kr blir maximikostnad vid medicinköp på recept. Reformen kostar 60 milj. kr 1968 och är en avsevärt lättnad för personer med höga utgifter för mediciner.

Diskrimineringen av epileptiker bort

Under 1968 ämnar justitieminister Kling lägga fram förslag om att lagen om äktenskapshinder ändras så att epilepsi upphör att vara äktenskapshinder. En nordisk samordning är planerad på området, vilket något kan fördröja behandlingen i riksdagen. I principfrågan råder dock nordisk enighet.

Epileptikernas svårigheter att bli accepterade har nyligen skildrats i TV:s Fokus. Moderna mediciner hjälper nu många att arbeta normalt och nya mediciner kommer ständigt med de möjligheter detta ger. Här som på så många andra håll önskar dock experterna utbyggnad av vården. Det rör sig inte om så stora investeringar — en utbyggnad bör kunna klaras snabbt.

Smittskyddslag

Epidemilagen, lagen mot utbredning av könssjukdomar samt tuberkulosförordningen skall om ett år ersättas av en smittskyddslag, föreslår socialministern. Administrativa föreskrifter på samma område samlas i en smittoskyddsskyddsförelse.

Socialstyrelsen skall övervaka tillämpningen — det gäller allmänfarliga, veneriska och övriga smittosamma sjukdomar — och dessutom läggs ansvaret för bekämpningen på länsstyrelserna och kommunernas hälsovårdsnämnder.

Långtidssköterskor

Skolöverstyrelsen har nu med ett konkret förslag svarat på sjuksköterskeföreningens tidigare i snt refererade krav på vidareutbildning för sjuksköterskor inom långtidsvården. Påbyggnaden på den fem terminer långa grundutbildningen blir en termin och man räknar med att behöva utbildta 1 350 inom detta område fram till 1970. Samtidigt ökar antalet vårdplatser inom långtidsvården till 35 800. SÖ påpekar att behovet av sjukvårdsplatser för åldersgruppen 70—80 år är tio gånger större än för gruppen 30—40 år. 80 procent av lång-

tidsvårdens platser upptas av äldre.

SÖ vill också skapa en utbildningslinje för sjuksköterskor som vill bli föreståndare för ålderdomshem och öppen kommunal åldringsvård.

Aktion mot mässling

Första steget mot en allmän vaccinering har tagits av medicinalstyrelsen. Man föreslår till en början att statens bakteriologiska laboratorium tillverkar levande vaccin för ympning i begränsad omfattning. Försöket kan ligga till grund för en alla omfattande vaccinering.

Fortfarande orsakar mässling hjärninflammation i ett fall på tusen och ofta är andra komplikationer, t ex lunginflammation, svårartade. Sjukdomen torde kunna utrotas med allmän vaccinering. Det skulle betyda en avlastning för sjukvården, även om själva vaccineringen givetvis kräver en del personal.

Stora pengar till cancerforskningen

Det blev 34 milj. kronor men inte önskade 50 miljoner som Riksföreningen mot cancer kunde inkassera med den stora insamlingen till forskningen. Till denna summa kan dock läggas

15 miljoner som staten utlovat under en 5-årsperiod. Styrelsen för riksföreningen har beslutat ställa 7 miljoner till förfogande för forskningen under 1968.

Stigande summor har anvisats för ca-forskningen sedan 1959, från omkring 2 miljoner per år till 6 miljoner år 1967. Dessutom har riksföreningen beviljat mer än 2,5 miljoner till uppförande av tumörbiologisk forskningsinstitution för professor Klein vid Karolinska institutet. Institutionen

har fungerat sedan 1961. Medel har även ställts till förfogande för sammanlagt 5 forskartjänster sedan år 1964.

Inom cancerforskningen har molekylärbiologin kommit att få en central plats. Forskningen inom detta område får sina metoder från fysik, kemi, genetik, mikrobiologi och cellbiologi. Hand i hand med cellforskningen för cancerförebyggandet löper också en omfattande vetenskaplig verksamhet beträffande virus och kromosomskador av olika orsaker. Immunologiska problem och mekanismerna inom strålningsbiologin spelar även en avsevärd roll i den grundläggande cancerforskningen.

Barnsäkrare

Även moderna lägenheter lämnar åtskilligt övrigt att önska vad gäller barnsäkerhet. Fortfarande seriebyggs bostäder utan petsäkra eluttag, läsbara medicinskåp och säkra fönsterstängningar, för att ta några exempel. Det kostar inte särskilt mycket med sådana anordningar, några hundralappar per lägenhet kanske. Säkert är att en rad tragedier med ganska enkla medel kan förhindras.

Varför går det då så långsamt framåt? Varken tillverkare eller konsumenter tycks ha det rätta intresset för saken. Många barnsäkra saker är tråkiga, fula och orimligt dyra. Och så stoppas de undan i butikerna. Resultat: få köper dem, fabrikanterna får inte avsättning för dem och lägger ibland ner tillverkningen.

1966 ordnade Folksam en konferens om barnsäkerhet, under slutet av 1967 stod industriförbundet och Samarbetskommittén mot barnolycksfall som värdar för en liknande. På den senare konstaterades att barnsäkerhet måste bli något roligt, barnsäkra ting vack-

rare och modernare i utformning-
en så att de passar in i en modern
lägenhet. Det förefaller svårt att
få in barnsäkerhet som standard
— så länge det inte finns föreskrif-
ter man måste rätta sig efter. Det
är dags för det nu, det är uppen-
bart.

Nytt "alkotest"

Det är omöjligt att från en
klinisk undersökning av en patient
avgöra hur mycket alkohol han
har i blodet. Olika läkare bedö-
mer också påverkan olika — och
olika patienter uppträder olika
under inflytande av samma
mängd alkohol. Roger Bonnich-
sen, Rune Dimberg, Andreas
Machly och Stig Äqvist konsta-
terar detta i sin skrift Alkohol
och påverkan (Meddelande nr 17

från Institutet för maltdrycks-
forskning).

Men läkaren behöver snabbt få
upplýsning om blodalkoholhalten
hos patienten. Kanske för att av-
göra om denne bör läggas in på
alkoholpoliklinik eller om han är
påverkad av andra medel än al-
kohol. De fyra forskarna har
därför utarbetat en metod att
med hjälp av gaskromatograf be-
stämma alkoholhalten i utand-
ningsluften. Detta möjliggör sam-
tidigt analys av aceton, acetal-
dehyd och andra flyktiga ämnen.

Förhållandet mellan alkohol-
koncentrationen i blodet och i ut-
andningsluften är vid fastlåsta
försöksbetingelser konstant och
man kan därför direkt avläsa
blodalkoholhalten. Höga aceton-
halter kan väcka misstanke om
att patienten har sockersjuka.
Acetaldehyd kan tyda på att den

undersökte tar antabus men ändå
druckit alkohol. Även T-sprit kan
man avslöja med denna nya me-
tod.

Att äta eller röka

Något som låter som ett skämt
men som enligt pålitliga källor
är verklighet — en nikotinfri sal-
ladscigarrett — har introducerats
i Sverige. Naturligtvis kommer
märkligheten från USA, Texas
närmare bestämt, och sex års ex-
periment uppges ligga bakom.
Dessvärre smakar och luktar de-
ta rökverk illa — en icke rökare
skulle kanske uttrycka det: om
möjligt ännu värre än cigaretter.
Dessutom är dess tjärhalt lika stor
som i vanliga cigaretter. Det fö-
refaller alltså som om salladen
skulle kunna användas bättre, till
att äta exempelvis.

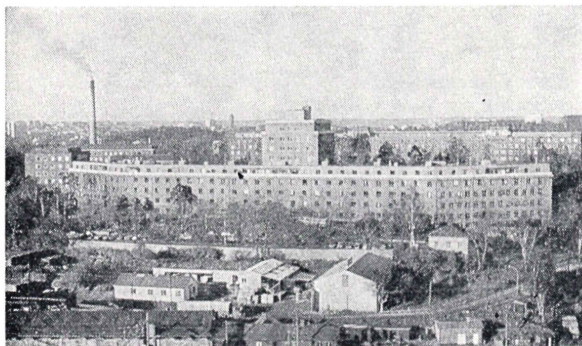
Skolverksamheten vid NORRBACKAINSTITUTET — EUGENIAHEMMET

För fysiskt handikappade barn och ungdomar, som icke kan
beredas skol- eller utbildningsmöjligheter i hemortens skola.

Grundskola
Fackskola:
social och ekonomisk linje
Gymnasium
Yrkesskola med följande
utbildningsavdelningar:

Finmekanik
Foto
Lackering
Snickeri
Tele-Radio
Kurs i Automatisk Databehandling

Till yrkesskolan är knuten en s.k. observations-
avdelning för praktisk arbetsprövning.
Skolverksamheten är förlagd dels till huvudin-
stitutionerna, Solna, dels till skolhem på Lidingö.
Goda internat. Omfattande fritidsverksamhet. Lä-
kartillsyn och möjligheter till behandling av olika
slag under skoltiden. Kuratorsrådgivning.

Närmare upplýsningar lämnas av rektorerna:
Lars-Olov Tegréus (grundskola, fackskola)
tel. 08/34 01 80/224
Elis Fylking (gymnasiet tel. 08/82 00 20
Gert Boström (yrkesskolan) tel. 08/34 01 80/210

Ansökan om elevplats vid skolorna skall ställas
till Norrbackainstitutet, Sthlm Va.

H-trafikkommissionen inrättar haverikommission

Efter samråd med rikspolisstyrelsen och medicinalstyrelsen har högertrafikkommissionen nu tillsatt en arbetsgrupp på 13 personer för den verksamhet, som planerats för HTK:s haverikommission. Det innebär en närmare kontinuerlig analys av trafikolyckor. Man kommer bl.a. att utreda de medicinska aspekterna på personskador vid viss olyckstyp.

Arbetsgruppens ordförande är landshövding Bertil Fellenius. I gruppen ingår tre läkare: medicinalrådet Stig Lindgren, docent Clas-Göran Bäckström och doktor Anders Alm. Rikspolisstyrelsen representeras av polisintendent Helge Rydberg och polisintendent Dag Felin. Ytterligare expertis från skilda områden och organisationer medverkar i gruppen. Haverikommissions-verksamheten utgör ett led i uppföljningen av trafikomläggningen och väntas dessutom ge ytterligare material för uppföljnings- och utvecklingsarbete när det gäller ökad trafiksäkerhet över huvud taget.

De uppgifter landets kirurger lämnar enligt särskilt frågeformulär kan efter bearbetning bidra till att ge underlag för bedömning av t.ex. standardkrav, motorfordons konstruktion och säkerhetsutrustning. Vidare kan insamlade data också ge underlag ifråga om riktlinjer för skilda trafikreglerande åtgärder.

Det bör betonas att allt material som insamlas — såväl det som erhålles från polisen som från läkarna — behandlas under sekretesskydd. Verksamheten syftar till att genom närmare analys och bearbetning av ett förhållandevis stort olycksmaterial försöka utvinna generella samband — erfarenheter som därefter kan omsättas i konkreta trafiksäkerhetsåtgärder.

Kalender om nykterhetsvård

Kalendern Blå boken 1968, som ges ut av Godtemplarorden, Nationaltemplarorden, Sveriges Blåbandsförbund och Motorförarnas helnykterhetsförbund innehåller översikter om nykterhetsvårdens läge av Leif Holgersson, om berusning och alkoholskaderisk av Ulrich Herz samt diverse statistik. Nykterhetsrörelsens styrka i riksdagen framgår med önskvärd tydlighet — av riksdagsmännen tillhör 33,6 procent riksdagens nykterhetsgrupper.

Mest nyttig är dock Blå kalendern genom den överblick den ger över organisationerna i Sverige. Nära 50 samarbetsorgan, svenska och nordiska, redovisas inom enbart nykterhetsrörelsen. Det säger åtskilligt om splittringen på området — liknande tendenser på handikappområdet kan endast med svårighet utläsas i kalendern som presenterar handikapporganisationerna under rubriken "Andra sammanslutningar för ekonomiska, sociala och kulturella ändamål". För övrigt visas övertygande hur genomorganiserat det svenska samhället blivit.

Handikappades miljöproblem

SVCR planerar den XIX:e kursen Handikappades miljöproblem att äga rum 1—5 april 1968.

Kursen är avsedd för personal inom rehabiliteringsvården, arbetsvården och socialvården.

Följande ämnen kommer att behandlas: Arbetsvård — organisation och metodik; Den allmänna försäkringen och dess krav på rehabiliteringsresurser; Medicinsk rehabilitering — organisation och metodik; Bostadsfrågor.

Kursledare är med. lic. Len-

nart Angervo och informationssekreterare Ingrid Fogelström. Kursavgiften 360: — kr; anmälan senast den 1 mars 1968. Preliminärprogram och anmälningsblankett kan rekvideras från SVCR, Fack, Bromma 3, tel. 08/87 01 70.

International Health Conference

Nämnden för internationella hälsovårdsärenden har för publicering överlämnat en inbjudan från The Royal Society of Health till konferens i Köpenhamn 26—30 augusti 1968. Det preliminära programmet omfattar:

Cancer: Early Detection and

Prognosis

Computers in Health

Family Planning

International Food Standards and

Control of Imported Foods

Low-cost Housing

Medical care: International
Patterns

Modern trends in Refuse Disposal
The Younger Generation, Drug-
Taking, Delinquency

Man är angelägen om att intresserade personer och organisationer anmäler eventuell önskan att närvara vid konferensen med uppgift om namn och adress till Nämnden för internationella hälsovårdsärenden, Socialstyrelsen, Fack, Stockholm 3.